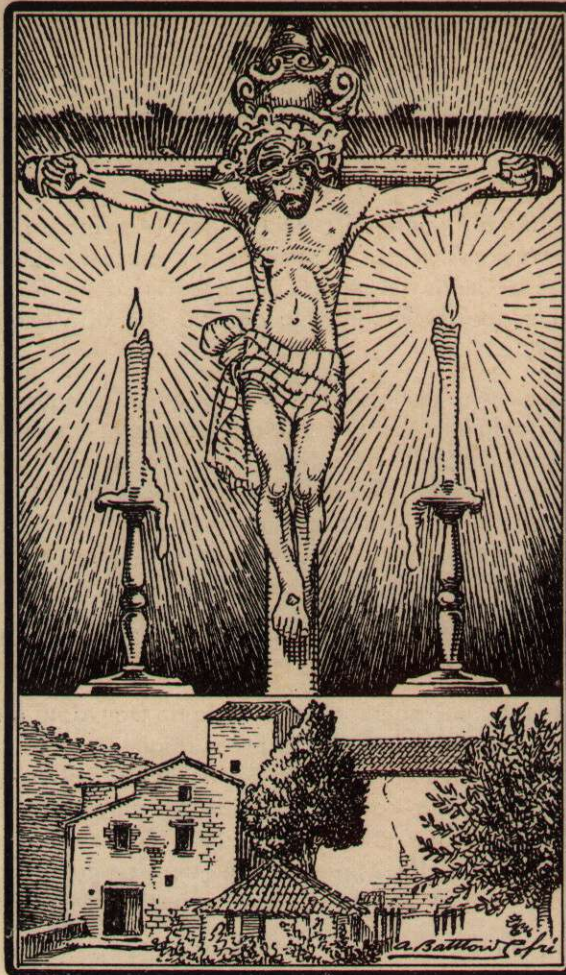

Goigs

de la devota
imatge
del

Bisbat

Lletra del Dr. Fortià Solà, prev.

Sant Crist

d'Aiguafreda

de

Dalt

de Vic

Música de Mn. Lluís Romeu, prev.

Puix voleu tenir l'estatge
en eix lloc tan isolat:
*Protegiu-nos Santa imatge
de Jesús Crucificat.*

* *

Es antic com les centúries
d'Aiguafreda el temple humil,
entre ubagues i boscuries
i cingleres a dret fil.
Bella flor en trist paratge,
l'alegria li ha tomat:

Protegiu-nos...

De la virtuosa Emmona
a la súplica fervent,
gran Godmar, Prelat d'Ausona,
el consagra reverent.
Ja n'Arnau, d'igual llinatge,
novament l'ha dedicat:

Protegiu-nos...

Sant Martí n'és la poncella
més gentil d'aquest test d'or,
fins que Vós, divina estrella,
hi floríu amb més olor,
sols per rebre l'homenatge
de la gent d'aquest veinat:

Protegiu-nos...

Santa inspiració rebia
el cisell que us esculpí,
bé ho diu vostra fesomia,
clar ressol del Sol diví
que brilleu en el brancatge
de la Creu enarbolat:

Protegiu-nos...

Llastimosa és la figura
de tot vostre continent:
quan us veu l'ànima impura
entra en just penediment.
Oh, que amarg pagueu l'ultratge
de l'ingrata humanitat!

Protegiu-nos...

Aquests peus que ahí'm cercaren,
eixes mans que em fan favors,
amb durs claus us traspassaren
fent-vos "l'Home de dolors";
fins al pit (instint salvatge!),
ja difunt, us han llançat:

Protegiu-nos...

Per què vostres ulls no em miren
cecs de tan plorar per mí?
Com els llavis no s'inspiren
ressecats de tan patí?
Prou l'entenc un tal llenguatge
de qui tant i tant m'ha amat:

Protegiu-nos...

Quan del cingle cau la roca
rossegant gros pedrescall,
vostre sant casal no toca
estimbant se rost avall.
Parallamps d'eix ermitatge,
en venir la tempestat:

Protegiu-nos...

Si la pluja benfactorsa
escasseja pels quintars,
si la pesta amb mà traïdora
vol ferir les nostres llars,
pujarem en romiatge
demanant-vos pietat:

Protegiu-nos...

L'últim any de la centúria
véreu llargues processons
amb sants resos i cantúries
escalant aquests turons.
Oh Crist Rei, qui l'esclavatge
de la culpa heu desterrat:

Protegiu-nos...

Si teniu oberts els braços
és per rebre els pecadors;
que són dolços els abraços
d'un Senyor tan amorós!
I voleu per fill i patge
a qui us ha despreciat?:

Protegiu-nos...

Meditant les vostres penes
ens sentim de cor contrits;
oh, trenqueu-nos les cadenes
amb que el món ens té oprimits!
Sí, Jesús, ens deu coratge,
prou tenim el cel guanyat:

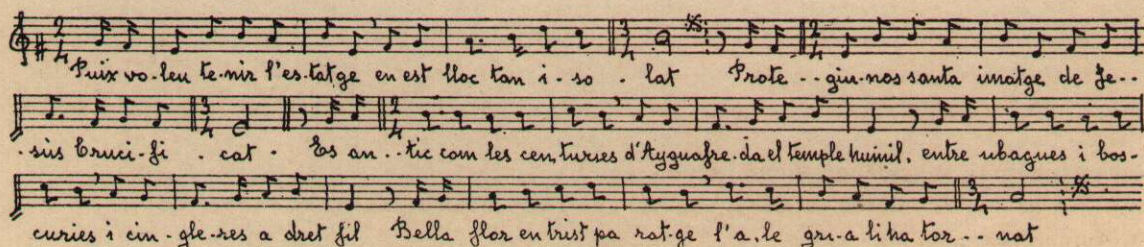
*

* *

Puix en mig d'aquest boscatge
voleu ser, Sant Crist, honrat:
*Protegiu-nos, santa imatge,
de Jesús Crucificat.*

V/. *Christus factus est pro nobis obédiens usque ad mortem.*

R/. *Mortem autem crucis.*

El Sant Crist d'Aiguafreda de Dalt

L'antiga parròquia de Sant Martí d'Aiguafreda o del Congost (Aiguafreda de Dalt), on es venerava l'any 1936 la imatge del Sant Crist, té uns orígens remoiíssims que es remunten als primers segles de la reconquesta cristiana de Catalunya. Consta documentalment que a mitjans del segle IX era ja bastit aquest temple, pertanyent a la casa comtal de Barcelona. A finals del mateix segle apareix integrant la dotació feta al Monestir de Sant Joan de les Abadesses, junt als predis del seu entorn.

L'any 899 és consagrat solemnement pel bisbe de Vic, Godmar, a requeriment de la abadessa Emma, de Sant Joan, filla del comte Guifré el Pilós. L'acta de consagració d'aquesta església, un dels documents autèntics més antics del comtat de Barcelona (1), és una veritable partida de naixement de tota aquesta rodalia, amb els seus poblats i masies que configuren la dotalia de l'església i que ens descobreixen el procés de repoblació de l'alta vall del Congost (2). La nova parròquia passava a dependre de la Mitra. Segles després, el 1.105, el temple, restaurat sens dubte dels desperfectes soferts amb el temps, és consagrat pel bisbe ausetà, que ho era Arnau, amb gran concurrència de fidels. D'aquest temple consagrat en romanen la nau del temple actual i algun altre element arquitectònic.

En els segles següents la parròquia anà augmentant d'altars i capelles, segons la introducció de noves imatges amb les corresponents devocions. Una d'aquestes, la més important, sens dubte, és la del Sant Crist.

La veneració del Sant Crist a la parròquia d'Aiguafreda de Dalt, data de principis del segle XVII. La primera notícia, concretament, que es té de la imatge, data de 1.608. El seu origen va lligat a una tradició popular que el suposa vingut miraculosament des de Manresa, d'on sortí, en direcció a Moià i Vic, per a quedar-se a Aiguafreda. El Dr. Fortià Solà (3) analitza curiosament la versió de dita tradició, arribada fins a nosaltres per una informació testifical de finals del segle XVIII, i formula la seva opinió de que la imatge del Sant Crist, sens dubte seria encarregada pels feligresos d'Aiguafreda a algun escultor de la ciutat de Manresa — aleshores rica en artistes — i en portar-la al seu lloc definitiu seria rebuda en processó amb el gran repic de campanes que la versió popular atribuïa a un prodigi.

Aquesta imatge del Sant Crist, de fèsonia barroca i inspiradora de profunda pietat, rebé dels feligresos d'aquella parròquia rural un culte i veneració cada cop més intens i més difós. A meitat del segle XVII, el rector Jeroni Terradelles, que tingué el curat d'Aiguafreda des de 1.618 fins a 1.668, li construí una capelleta especial — que després fou la del Sagrament — en la que vclgué ésser-hi enterrat. Des de principis del segle XIX tenia una administració especial a càrrec de dos obrers o administradors, elegits anyalment, que recollien captiris, com el del blat i les pomes, i cuidaven de la seva festa. Aquesta fou posada el dia 3 de maig, Invenció de la Santa Creu. En tal dia eren cantats uns Goigs o Cobles a Jesús Crucificat després de la Missa cantada al seu altar, funció que alguns anys es repetia el dia 14 de setembre, Exaltació de la Santa Creu. Una Consueta de 1.701 afegeix que les cobles de Jesús Crucificat eren cantades també el Divendres Sant a la matinada, davant el Monument, com a preparació del sermó de Passió que alguns anys es predicava. Segons Mossèn Fortià Solà, fins el 1.900 la devota imatge tenia uns GOIGS que es limitaven a cantar els sofriments i mort del Redemptor, sense que obtinguessin llicència eclesiàstica algunes variants que intentaven introduir-se al·lusives a la tradició de la seva vinguda. Durant el segle XX, els Goigs del Sant Crist han estat els del Crucifix de Camps i altres imatges, amb alguna adaptació local.

La veneració al Sant Crist d'Aiguafreda, quelcom decaiguda d'un temps ençà (potser per l'increment que anava prenent la parròquia de la nova vila d'Aiguafreda) fou restaurada vers l'any 1.931 per l'aleshores Tinent del temple Mossèn Jaume Sunyer, renovant la seva festa, fixada pel segon diumenge de setembre — proper al dia 14, diada de l'Exaltació de la Santa Creu — després d'haver portat a cap la reconstrucció del temple fortament malmès per les pluges torrencials que socavaven els seus murs i fonaments. Amb tal motiu s'ordenà la composició d'uns nous Goigs, que s'editaren aquell mateix any, — i que en 1.953, i ara novament, es reediten — els quals eren cantats en aquell dia per una gernació vinguda de tota la radalia, del Vallès, i fins de Barcelona, entre la qual destacaven els Cossos de Portants del Sant Crist de varies parròquies de Vic, Granollers i de la capital catalana, així com un bell estol de Minyons de Muntanya acampats en els paratges propers al temple.

La imatge del Sant Crist, venerada fervorosament durant més de tres segles, fou sacrílegament destruïda en les tràgiques jornades del juliol del 1936, com la resta de l'interior del temple, que ha quedat abandonat des de llavors. Des de 1953 una nova imatge del Crist Crucificat, idèntica a la destruïda tornà a ésser venerada en el segon diumenge de setembre de cada any i el dia de l'Ascensió del Senyor, en pietós i popular romiatge, que li canta de bell nou aquests Goigs composts a la seva lloança. I encara que hom hi recorda nostàlgicament l'ornat del temple i l'esplendor del culte que assolía la festa en aquells anys 1931-1935, també és cert que la celebració hodierna, en el marc descarnat de la capella buida, malmesa i solitària, i el cant dels Goigs per unes veus orfes de tot acompanyament musical, apareix ritmar millor amb l'austeritat i gravetat que flueixen de la Santa Imatge, i amb l'hora angoixosa que atravesca el nostre món.

JOSEP-M.º FONT i RIUS

(1) F. Valls i Taberner. *Miscelànea Rubió i Lluch*, vol. I.

(2) Abadal. *Els primers comptes catalans*, pàg. 93 i ss. (amb mapa de la rodalia, en pàg. 105).

(3) Solà. *Aiguafreda*, pàg. 48.